

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszafizet
 vagy megőrségre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes más ára 8 fillér.

A párisi katasztrófa.

A miniszterelnök és a hadügy- miniszter az aviatika áldozatai.

(—a.) Ikarus meséje, illetőleg annak a keletkezése tanuskodik mellette, hogy nagyon régi idők óta törekszik az emberi szellem szárnyakon, ballonon, vagy gépen felemelkedni a magasba, urrá lenni a levegőn. Ez a vágy különös erővel ragadta meg az emberiséget századunkban, melynek az előző korok találmányai és tökéletesített technikai eszközei, valamint a felhalmazott vagyon több alapot nyujtanak arra, hogy az emberiségnek e régi vágyát és merész álmódosítását a lehetőség szerint valóra váltsa.

De hogy ettől az ideáltól, minden bámulatos siker dacára, még mindig milyen messzire vagyunk, sajnos mutatja az a példátlan katasztrófa, mely a franciák izzó, forrongó fővárosában tegnap oly szörnyű pusztulást okozott.

Az aviatika, mint az emberiségnek minden nagy és értékes vívmánya, már eddig is áldozatot követelt. A vakmerő pilóták, a legmegbízhatóbb gépen is, mihelyst felemelkedtek a levegőbe, folyton életükkel játszanak. A levegőnek egy áramlata, erősebb szél tönkreteszti a legjobb gépet s veszedelembe dönti a pilótát.

Sőt nemcsak a szárnyas embert, a levegő bator utasát fenyegeti a veszedelem, hanem a közönséget is, mely kíváncsiságból figyel merész vállalkozásukat, vagy megjelenésével akarja biztatni a levegő merész hőseit.

A gloire nemzete kivette a részét a levegő meghódítására irányított törekvésből. Bár a repülőgép feltalálásának érdeme az amerikai Wright testvéreké, de annak tökéletesítésén a franciák dolgoztak legtöbbit. Elért sikereikben bizakodva már az Alpeseiken és a Pyreneiken is átkartak szállani. A tegnapi katasztrófa okozója Párisból Madridba készült repülni. S hogy ennek az aviatika történetében korszakalkató törekvésnek súlyt adjanak, megjelentek ott a kormány tagjai is, élükön a miniszterelnökkel.

És éppen ők lettek áldozatai a ka-

tasztrófának, a hadügyminiszter meghalt, a miniszterelnök súlyosan megsebesült.

Ez a megdöbbentő nemzeti szerencsétlenség méltán kihívja az egész művelt világ részvétét. Nem maradt el a részvétnyilvánításban a mi nemzetünk sem, — felséges királyunk első volt a kondoleálók között. Ehhez csatlakozik az egész ország.

De amikor a súlyos megpróbáltatás felett érzett sajnálatnak kifejezést adunk, nem zárkozhatunk el, hogy rá ne mutassunk, hogy Isten ujja ez!

Ez a szerencsétlen ország annyira ment már a vallás- és egyház üldözésben, hogy szabadkőműves parlamentje már enyhének tartotta a volt miniszterelnöknek, a szocialista Briandnak eljárását a templomok és kolostorok bezáratásában és az apácák üldözésében és megbuktatta ezért őt és kormányát, kiknek helyébe Monis miniszterelnök és Berteaux hadügyminiszter vállalkoztak, hogy ők majd erélyesen elbánnak nemcsak a kongregációkkal, hanem mindenkivel, aki vallásához ragaszkodik.

És ime éppen ők lettek a szörnyű katasztrófa áldozatai! Vajjon a hitközönyös franciák megértik-e ennek az újabb nagy nemzeti szerencsétlenségnek ezt a mélyebb jelentőségét?

Pedig van más komoly jelentősége is.

Az aviatikára bizonyára bénítólag fog hatni ez a katasztrófa, melynek riasztó hatása alatt sokáig lognak állani az emberek az egész világon.

A nagy reménykedést és tulságos elbizakodottságot csüggedés váltja fel: Vajjon sikerül-e valaha az embernek igazán urrá lenni a levegő mérhetetlen birodalmában? Az emberi gőg már-már a csillagok közt képzelte magát. De a fellegek felett lakozó int egyet — és a felfuvalkodott ember visszahull a föld porába.

A küzdelem azonban folyik tovább, mert kitörülhetetlenül él a vágy az em-

ber szívében: Excelsior. Felfelé haladni — Isten felé!

Amit lapunk legutóbbi számában jelezünk, a páris—madridi repülőverseny tényleg megtörtént, még pedig oly szenzációsan, hogy erre még igen sokáig fog megemlékezni az emberiség. Történt pedig a borzalmas esemény Páris mellett egyik versenytéren. Egy aviatikus lezuhant s épen arra a helyre esett, ahol miniszterek és államférfiak gyönyörködtek a világljáró repülőgépekben. Két minisztert oly súlyosan megsebesített a gép, hogy *Monis* Ernő miniszterelnök súlyos betegen fekszik. *Berteaux* hadügyminiszter karját pedig az eltört repülőgép valósággal leszelte s halálát okozta.

A rémes katasztrófa vasárnap reggel a korai órákban történt. Mindjárt az első felszálló felborult, de ennek nagyobb baja nem esett. A második felszálló *Train* aviatikus volt monoplánjával. Nehány másodperc s a gép meglehetősen magasságról zuhant rémületesen lefelé. Egy pillanat s *Berteaux* hadügyminiszter karja leszelve, *Monis* miniszterelnök pedig félholtan a gép alatt. Az aviatikusnak komolyabb baja nem történt.

Részletes tudósításunk a vasárnapi nagy eseményről a következő:

Az első hír.

Páris, május 22. Ma reggel óriási közönség jelenlétében volt a páris—madridi repülőverseny startja. Egyik repülőgép több személylyel az előkelőségek tribünjére zuhant. *Monis* Ernő miniszterelnök, *Berteaux* hadügyminiszter és még sokan súlyosan megsebesültek.

A katasztrófa.

Hat óra felé *Train* aviatikus egy *Benier* nevű emberrel felszállott. Rövid gurulás után 10 méterre emelkedett. Az első kör sikerült is, de már a másodiknál az aviatikus nem volt ura a gépének, mely ingadozni kezdett. *Train* észrevette a veszedelmet és minden erejéből arra törekedett, hogy magasabbra emelkedjék. Ez pillanatig sikerült is, a következő pillanatban azonban a gép újra visszaesett. Ekkor már teljesen a közönség mellett volt. A közönség abelyett hogy hátrafelé nyomult volna, rémületesen a repülőgép felé futott.

Egyszerre velőtrázó jajkiáltások hallatszottak. Ekkor már *Train* is tudta, hogy rémes katasztrófa történt. Még egyet rántott a gépén, de az már nem használt — I zuhant...

Április 8-án nyílt meg
Kálmán és Kálmán

Egész éjjel francia és magyar konyha.

Nagy Sándor-utca 4. szám.

Erdélyi Borozója

Kitünő erdélyi

Szolid és előzékeny kiszolgálás.

235

Fővárosi mintára,
 pazar eleganciával
 berendezve! □ □

Nagy Sándor-utca 4. szám.

A katasztrófa borzalmái.

Train és utasa a gép romjai alá kerültek. A közönség között borzasztó riadalom támadt. Ezren és ezren rohantak segítségére. Előkerültek a mentők is, akiknek segítségével a közönség kiszabadította az összetört gép romjai alól az aviatikust és utasát, akik nyomban lábra állottak, csak kisebb sérüléseket szenvedtek. A motor mellett négy vérző test feküdt.

Egyszerre mint a villám terjedt el a rettenetes hír, hogy a *miniszterelnököt és a hadügyminisztert érte a szerencsétlenség*. Vérző tagokkal feküdtek a gép roncsai között Monis miniszterelnök, Berteaux hadügyminiszter, a miniszterelnök fia és Deutsch de la Meurth a mecénás. Nyomban megállapították, hogy a miniszterelnök jobb lába két helyen eltörtött arcán és mellén borzalmasan megsebesült. Orrcsontját eltörte a gép, amely homlokán is sebet ütött. Kezének három ujját eltörtött.

A hadügyminiszternek a gép csavarja úgy szőlőn *többször lemeztette jobb karját*, azonkívül súlyos belső sérüléseket szenvedett. Vértócsában feküdt *Mire az orvosok a bekölszék látak, meghalt*.

A miniszterelnök fia csak könnyebben sérült meg.

Deutsch de la Meurth súlyosan megsebesült és idegrázkódást kapott. Amikor Train a gép roncsai közül kikerült és látta, mi történt, *örjöngeni kezdett*, rohamokat kapott, borzasztó hatással volt rá a szerencsétlenség.

A hadügyminiszter ravatalon.

Berteaux holttestét kendővel letakarták és automobilon a hadügyminiszterium palotájába vitték, ahol ideiglenes ravatalon kiterítették.

A miniszterelnököt hordágyon a belügyminiszteriumba vitték, ahol már várták a sebeszek és operációt hajtottak végre rajta. Az eltörtött lábat gipszkötéssel látták el. A hadügyminiszter feleségét eleinte nem merték értesíteni a katasztrófáról, csak annyit közöltek vele, hogy férje súlyosan megsebesült. Berteauxé a hadügyminiszteriumba hajtatott és kijelentette, hogy férjét maga akarja ápolni. Elhatározásától eltéríteni nem lehetett és be kellett engedni a ravatalos terembe.

Csak a fejét takarták fel a holttestnek, mert a test többi részét nagy sebek éktelezték el.

Irtózatos jelenet történt, mikor Berteauxné és leánya a holttestet megpillantották. A két hölgy sikoltozásba tört ki, sírógörcsbe esett.

Az elhunyt miniszter fiát és vejét szintén nagyon lesújtotta a csapás. A családot valóságos erőszakkal kellett eltávolítani a ravatalos szobából. Berteauxné betegesen vitték lakására.

A miniszterelnök sebesülése.

Monis miniszterelnök a jobb láb mindkét csontján komplikált törést szenvedett, a szemhéjakon és az arcon szakított és zuzott sebek, ar orrcsont is eltört. A szemek sértetlenek és a koponyacsonton sem látni sérülést. A miniszterelnök azonban állandóan fájdalomokról panaszkodik, amelyek mellétől altestéig terjednek.

A miniszterelnök állandóan eszméletlenül volt, s úgy a csonttörés, mint az arcán lévő sebek orvosi bekötését férfiasan állotta ki. A belső fájdalmakat valószínűleg bordatörések okozták. Berteaux hadügyminiszter halálát eddig eltitkolták előtte. Fallières elnökkel, a ki Monist fölkereste, szívélyesen beszélgetett a sebesült miniszterelnök.

Kisebbségi sérülést szenvedett a miniszterelnök fia is.

A nemzetek részvéte.

Az összes követségek és nagykövetségek még tegnap kifejezték részvétüket részint Berteaux hátrahagyott családjának, részint a kabinetnek. Monis miniszterelnöknek a diplomaták részéről először báró *Shoen* német nagykövet jelent meg, közvetlenül utána gróf *Salscen* magyar-osztrák nagykövet fejezte ki részvétét a külügyminiszteriumban és hadügyminiszteriumban. A dán királyi pár, amely most Párisban tartózkodik, szintén még tegnap kondoleált Fallièresnek, aki a legtöbb uralkodótól és államfőtől részvétáviratokat kapott. *Ferenc József* távirata Gödöllőről az éj folyamán érkezett Párisba.

Kormányválság.

Még tegnap délelőtt minisztertanácsra gyűltek össze a kabinet tagjai, hogy megbeszéljék, ki helyettesítse a miniszterelnököt és ki vegye át Berteaux árván hagyott tárcáját. Egészen bizonyos, hogy Monis hónapokig nem vezetheti az ügyeket és helyettesítéséről kell gondoskodni.

Train vallomása.

Train aviatikust annyira lesújtotta a katasztrófa, amelyet gépével okozott, hogy kihallgatni sem lehetett. Összefüggéstelen mondatokat mondott csak és azt a benyomást tette, mintha a nagy izgalom megőrjítette volna.

Orvosi kezelés alá vették és csak hosszas ápolás után jutottak vele annyira, hogy kihallgathatták.

Kijelentette, hogy a katasztrófa előidézésében nem érzi magát vétkesnek. Szerinte a katasztrófát az okozta, hogy a közönség vad félelmében beszaladt a repülőterre és a szoros értelmében nekifutott a gépnek.

Monis állapota aggasztó.

Páris, május 22. Ma délelőtt orvosi konzilium volt a súlyosan sérült Monis miniszterelnöknek. Orvosai aggasztónak találták az állapotát.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 22.

Berzeviczy Albert elnök egynegyed 11 óra után nyitja meg az ülést. Szilassy Zoltán 4 heti szabadságot kér. Bemutatja Pécs városának feliratát a Lajta folyónak osztrák területéről való elvezetése tárgyában. Bemutatja Pozsony város feliratát az 1882. 45. t. c. módosításáról szóló törvényjavaslat ügyében. Bemutatja Szilagy vármegye feliratát a néptanítók fizetésének javítása érdekében.

Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter jelentést tesz a nemzetiségi tanítók ellen folyamatban levő fegyelmi ügyekről. Napirenden:

a kultusz-tárca

költségvetésének általános tárgyalása.

Szász Károly: A bupapesti egyetem tulzsfoltósága miatt szükségesnek látja a harmadik egyetem felállítását. A harmadik egyetem felállításának célja ne az legyen, hogy valamely város kizárólagos haszna legyen; az egyetem az országé s ne az egyetemi városé legyen. A harmadik egyetem céljait a pesti egyetem tulzsfoltóságának csökkentését kell tekinteni. A numerus clausus alkalmazása a hallgatók megosztásában erőszakos és káros volna; ezeken a bajokon csak az segíthet, ha a har-

madik egyetemet Budán állítanak fel. Az új egyetemnek ne legyen theologiai fakultás; e helyett nagyobb szükség volna gazdasági fakultásra. A felső oktatás törvényét reformálni kell, hogy határozottan körvonalozva legyen az egyetem autonómiaja. Tiltakozik az ellen az irányzat ellen, mely a tanárok nyugdíjigényének jogosultságát 35 évi szolgálattól teszi függővé. Védelmébe veszi a tanárságot, mellyel szemben a közvélemény rossz indulatot tanusít.

A népkönyvtárak nagyobb számban való felállítására egyik legfontosabb kulturális feladata. A muzeum könyvtárát a régi helyen nem lehet felállítani mert ez a hely nem elegendő és nem alkalmas arra, hogy egy oly tökéletes, modern szervezett könyvtárakat építsenek rajta, aminő például a kolozsvári egyetem könyvtár-épülete. A költségvetést elfogadja.

Molnár János beszéde.

Molnár János pártja nevében szemlélet tart erkölcsi létünkön. Aggódva tapasztalja a hazát, vallást, az emberiség ősi ideáit megvető irányzatok kezdenek lábrakapni. Ez a destruktív irány a szabadkőművesség térfoglalása óta indul. Visszautasítja azokat a támadásokat, melyek a kongregációkat érik. Felolvass egy lapközlést, melyről kiderült, hogy a benne foglalt eset, amely a kongregáció szervezőit igyekszik kompromittálni, szóról-szóra koholmány. Szól azok ellen a vádak ellen, melyek a Mária-kongregációkat felekezeti szerencsétlenséggel gyanúsítják.

Ezután citál egy szabadkőműves cikkből, amelyben szabadkőműves papáról van szó. Ismerteti a kongr. hittanárok által a középiskolákban letenni kért fogadalmak szövegét. Tiltakozik az ellen, hogy az antimodernista esküt a középiskolákban a növendékek letették volna. Ismerteti az antimodernista eskü szövegét; megállapítja, hogy ezt sehol, egy középiskolában sem sem a nagyváradiiban nem tették le és amely iskolákban fogadalmat tettek, ott nem erőszakkal, sem kényszer útján tették le a növendékek, hanem spontán meggyőződésből tették le. Tiltakozik a szabadkőművesek galád, lelketlen agitációja ellen, mellyel a közvéleményt félrevezetni akarják.

Tíz perc szünetet kér szónok.

Szünet után.

Beszél az egyetemen a szab. kőm. által mellőzendőnek kért theologiai fakultásról, majd a középiskolai hittanárok helyzetéről és azt mondja: miután a hittan is az állam által kötelezően előírt tantárgy, követeli, hogy a kath. hittanárok is rendes tanárokká neveztesse ki. Részletesen ismerteti a kath. hittanárok sanyaru helyzetét. Ami azt a kifogást illeti, hogy hittanárokból, esetleg rendes előléptetésben igazgatók is lehetnek, arra nézve megnyugtathatja az aggodalmaskodókat, hogy azok az igazgatók lesznek legalább is olyan lelkiismeretesek és elfogulatlanok, mint a szabadkőműves és szabadgondolkodó igazgatók. Köszöni a miniszternek azon ígéretét, hogy a hittanárokat megfelelő tekintélyben és helyzetben is ugyanazon piederstárra helyezi mint a többi tanárokat. Az ígéret szép szó, ha megtartják úgy jó. Ezután statisztikát olvas fel arról, hogy milyen arány van a kath. tanárok és igazgatók, valamint a népességnek vallások szerint való összehasonlításában. Konstatálja, hogy ez az arány a kath. tanárok rovására esik ki, mert míg olyan helyeken is, ahol többségben van a kath. lakosság 25 százalékkal kevesebb a kath. tanárok száma, mint kellene lenni.

A katolikus tanítók fizetését egyenlővé

Meglepő kötéréjü.

Rendkívül kiadó.

Kitünő és olcsó.

PORTLAND-

SCHAUMBURG-LIPPE herceg beremendi gyárából.

CEMENT

KONDOR DEZSŐ, Nagypiacz,

FÜCHSL-PALOTA, Telefon 969.

Cementcsövek, fedéllemez, elszigetelőlemez, aszfalt és cement munka. Mintákat ingyen küld

kell tenni az állami tanítók fizetésével. A kath. autonómia megvalósítására legalkalmasabb idő most van annál is inkább, mert arra jelenleg a legegésőbb szükség is. Határozati javaslatot nyújt be a katolikus autonómiának minél előbb a Ház elé való terjesztése iránt.

Lukács György az állami oktatás hive. Követeli a teljes tanszabadságot. Az ülés egynegyed 3 órákar ért véget.

A prem. főgimn. Mária-kongregációjának ünnepélye Novotny S. Alfonz jubileumára.

Vasárnap tartotta a Mária-kongregáció rendszeres havi diszgyűlését, amelyre több tanár és a kath. ifjuság nagy számban jelent meg. *Szilágyi Dózsa*, a prézes nyitotta meg a diszgyűlést a szokásos ének elhangzása után. Beszédében kiemelte, hogy az ünnepelt direktor vallásos lelke mily szükséges tényező volt a Mária-kongregáció megalapításához, alatta az életben mennyre kidomborodott az intézet jellege, a hitélet közszelleme mily tért hódított a gimnáziumban. Majd néhány vonással ecsetelte ezen közszellem országos megnyilatkozását a Mária-kongregáció Otthon alapkövetésénél, ahol a prézes a kongregációt képviselte és az alapkövetés rejtett okmányát aláírta. Áttért az ünnepély egy kiemelkedő pontjára, az ünnepélyes ígértételre, melynek első része a párbajjellemes mozgalomra irányul, másik része pedig titkos vagy nyilvános egyházellenes társulatoktól óvja az ifjuságot. Az idén nem oly egyhangu ezen ígértétel, mert kettő, akik katonai pályára készülnek és mások, akik, bár elvileg teljesen a párbaj ellen vannak és kinyilvánították, hogy minden tőlük telhetőt megtesznek a párbaj elkerülésére, nem ismervén a körülményeket, nem érzik magukat képeseknek az aláírásra, de az ígértétel azon részét, amely az egyházellenes társulatokra vonatkozik szívesen aláírják. Bár ezen ifjak állásfoglalása nem kihívóan történt, nem következetes, nem is ismeri a jelen viszonyokat és pedig azért, mert 1. így minden elviluzóriussá válik, mert a nehéz viszonyok miatt az ember mindent feladhat, épúgy, mint a párbajra nézve; 2. mert uttörőnek kell lenni, minden téren, ha a helyes elvek gyakorlati megvallásától a »körülmények« visszaríasztanak, soha se lehetne szó a haladásról; 3. ezt az ígértet az életben megtartani nem is nehéz, mert ma már nagy párbajjellemes hangulat uralkodik; a szabadkőművesek az életben fel mernek lépni a józan ész nevében, annál több ok van a mozgalomhoz való csatlakozásra azok részéről, akiknek a józan észen kívül ezt a hitbeli meggyőződésük is sugja. A párbajjellemes mozgalmat még a radikális sajtó is helyesli, csakis a szabadkőművesek megsértett érdeke csinálta az országos zajt. Majd felhívta az ifjuság figyelmét a sajtó »színteségére.« Először irtak arról, hogy ezen ígértétel az egész ifjuság által rendezendő ünnepélyen történik, aminek még a gondolata se ébredt fel, erről soha szó nem volt. Mivel eddig csak a katolikusok tették le ezen ígértet, mindig úgy tervezte, hogy a kongregáció színe előtt történjék. De az ideret lényege — kihagyva azt, ami speciálisan kath. — olyan, hogy minden hívő izraelita, protestáns is aláírhatja. Az ifjak a jól értesült sajtó szerint betürendben ülnek az iskolában, aminek ellenkezője megint köztudomásu, megszólaltattak olyant is, aki nem volt ott. A hír tovább hõmpölygött. Pesti lapokban már lelett antimodernista esküvé nõtte ki magát, az egész város

izgatott; azt képzeli, hogy mind a 12 osztály (4 párhuzamos) letette az ünnepélyen; beleugrik egy tehetségesnek ismert képviselő; beviszi a munkapártba is az antimodernista esküt, ha lehetséges volna, beleugratná a közoktatásügyi minisztert is, a parlamentet is, pedig antimodernista esküről szó soha sem volt; a dagadó árvízze nőtt hirtől csak annyi igaz, hogy mivel Szilágyi Dózsa az ígértétel mindkét pontját a teljes egészében fentartotta, az a néhány, akiknek a párbajra nézve aggodalmuk volt, bár elvi ellenségüknek vallották magukat, az ígértételt nem irhatták alá, mert Szilágyi e két pontot egymástól nem akarta elválasztani. Ezek után a kongregáció prefektusa *Csoór Lajos* VII. o. t. üdvözölte a direktort, mint a kongregáció védnökét. Ifju korát felülmúló tartalmas, gondolatokban és érzelmekben gazdag előadásában költői lendülettel beszélt arról, ami a nagy tettek rugója: a szeretetről.

Ez a szeretet ezen ünnepély alapgondolata, ezzel hódol a kongregáció a direktor előtt, a tanár, a védnök, az ember előtt. A lelkes éljenzés után ugyancsak a prefektus tollából származó ünnepi ódát szavalt egy negyedik osztályos, amely tartalmánál fogva is, de átgondolt és érzett elszavalása miatt is mély hatást tett a jelenvoltakra, az utolsó versszaknál

Nagyhatalmi Isten! kihez
Kicsiny minden nagy dicsőret,
Mondja bár a ragyogó nap
Vagy egy halhatatlan lélek,
Im, ünnepelő szívekből száll
Hozzéd tömjén illat, ének,
Hogy engedj vezérünknek még
Egy boldog husznöt évet.

Frenetikus tapsban nyilvánult meg az ifjuság lelkesedése szeretett direktora iránt. Utána egy VI. osztályos tartott lelkes előadást Jézus, a tanítók Tanítója címen. Szép gondolatokban festette le Jézust, a tanítót, tanításának erejét, átszöve jubileumra való vonatkozásokkal. Majd következett a megjelent VIII. osztályu tanulók ígértétele. Felolvasták a fogadás szövegét, melyet Szilágyi Dózsa irt, mely megjelent a múlt évi Ertesítőben, nem rég a Tiszántulban, majd a Budapesti Hirlapban és az Alkotmányban. Mindegyik felolvasta és azután aláírták saját maguk számára és egyet a kongregáció számára megőrzés végett. Utána a direktor beszélt közvetlenül, meghatottan, melegséggel. Összefoglalta életének egész történetét egy szóban: szeretet. Nagy értékűnek tartja azt a szeretetet, amely őt az egyház szolgálatára szentelte és kimondhatatlan hálával tartozik az isteni gondviselésnek, amely őt szeretettel anyyira elhalmozta.

Boldoggá teszi őt az a szeretet, amely oly hatványozott mértékben nyilatkozott meg jubileuma alkalmával és megköszönve ezen családi ünnepélyt, kérte az ifjuságot, hogy őrizze meg iránta szeretetét ezutánra is. A direktort a kongregáció gyönyörű ajándékkal lepte meg. Vazary Kolos, hercegprímás és Császka György volt kalocsai érsek előszavával ellátott, József főherceg védaöksége alatt készült, szebbnél szebb művészi reprodukciókkal gazdagított klasszikus Arany Bibliát, gyönyörű diszkótesben. Majd kék-fehér selyem kötésben átnyújtották az elhangzott beszédek és ódát. Az üdvözlő beszéd ékesítve van azon évszámokkal, amelyek az ünnepelt életben nagy fontossággal bírnak. A táblákon pedig arany betűkkel ragyog a két év szám 1886. június 23. — 1911. június 23, a felszentelés napja és ennek évfordulója. Az ünnepélyt Nagyszonyunk hazánk reménye...

örökség melódiája zárta be, amelyről a népszerű direktor az ifjuság viharos éljenzése közben távozott a tanárok kíséretében.

Bejelentési hivatal Nagyváradon.

Nem hagyta jóvá a miniszter a szabályrendeletet.

Hosszu évek vajudása után már azt hittük, hogy ez év elején életbeléptethető lesz Nagyváradon a bejelentési hivatal.

Az intézmény szükségét már több ízben részletesen kimutattuk. A mai rendőri létszám és ellenőrzés mellett a kétes egyszisztenciák egész raja könnyen megbuzódhat városunkban s ha elég ügyes vagy inkább elég óvatos, hogy a büntetőtörvénykönyvvel ne jöjjon összeütközésbe, évekig élhet Nagyváradon. Az itt élő csavargó és koldus népség egy igen tekintélyes százaléka nem nagyváradai s különösen a tél közeledtével mint valami menedékhelyre tódulnak be Nagyváradra az ilyen emberek, nem nagy emelésére a város köz- és vagyonbiztonságának.

Már csak büntügyi szempontból is nagy előnnyel járna a bejelentési hivatal felállításánálunk.

A polgármester nagy utánjárásal kieszközölte a miniszternél, hogy a múlt év végén eszközölt népszámlálás adatai felhasználhatók legyenek a bejelentési hivatal céljaira. A külön e célra szolgáló lapokat el is készítette a város s nagy költséggel rendezette. Azt vélték, hogy a bejelentés kötelezővé tételéről alkotott szabályrendelet még május 1-ig megerősítést nyer s a májusi lakvátozások már munkában találják a bejelentési hivatalt s nem kell később egy még költségesebb összeírást eszközölni.

A jóváhagyás azonban késett mindjobban, míg most megérkezett a belügyminiszter leirata, amelyben értesíti a várost, hogy a szabályrendeletet nem hagyja jóvá s a bejelentési hivatal az eddig követett uton nem is létesíthető.

Az eddigi költséges munkálatok tehát mit sem érnek, nem használhatók.

A belügyminiszter leiratában kifejti, hogy a bejelentési kötelezettségről szóló szabályrendeletet jóváhagyhatónak nem találta, mert az 1879. évi XXVIII. törvénycikk a belügyminisztert hatalmazta fel, hogy az ezen törvényben körülírt kötelezettséget esetről-esetre a törvényhatósági joggal felruházott városokra rendeleti uton, a helyi viszonyoknak megfelelő módosításokkal, kiterjeszthesse s így a bejelentési kötelezettségnek szabályrendeli uton való életbeléptetésének helye nincs; a helyi hatóságot csupán a bejelentési hivatal szervezetére s így kezelésére vonatkozó szabályrendelet alkotásának joga illeti meg.

Erről azzal értesíti a miniszter a várost, miszerint bejelentendő lesz a belügyminiszterhez, hogy az idézett törvényben körülírt bejelentési kötelezettséget, a helyi viszonyoknak megfelelő mily módosításokkal véli kiterjesztendőnek; — megjegyezvén, hogy ezen módosítások a törvény rendelkezéseivel ellentétben nem állhatnak.

A városnak tehát a bejelentési hivatal szervezetére és ügykezelésére vonatkozó szabályrendeletet kell megalkotnia s felterjesztésben kérni a minisztert, hogy a vonatkozó törvényben előírt kötelezettséget terjesztsze ki Nagyváradra.

Próbababákat, kerti-butorokat, gyermek-kocsikat és gyermek hajtányokat, utazó-, kézi-, piaci-kosarakat, kefeárukat, gyermekszékeket stb. jól olcsón és nagy választékban

JANKY ANTAL UTÓDA kishidfői

Telefon: 8.

kosár- és lámpaáru-üzletében vásárolhat.

Telefon: 8

A miklólázuri bünper folytatása.

Harmadik és negyedik nap.

Változatlan érdeklődés kíséri a miklólázuri sötét bünper folytatólagos tárgyalását. Egymásntán hallgatják ki a tanukat, eddig a család és házbeliek kihallgatása fejeződött be. A közönség mindennap, délelőtt, délután zsufolásig megtölti a nagy tárgyalási termet és kíváncsian lesi a fejleményeket. A tanuk nagy része a vádlottak ellen vallott, egyedül *Friedmann Józsefné Guttmann Zelma* a nevelő tanuskodása mondható kedvezőnek Popescu és társára nézve.

Érdekes megemlíteni, hogy a nevelő Neumanné vallomását, viselkedését egyszerűen színészkedésnek nevezi.

Vasárnap.

Mivel az esküdszéki tárgyalást 48 órára félbeszakítani nem szabad, vasárnap is folytatatták a tanukihallgatást. Az alig egy óráig tartó tárgyaláson folytatták Neumann Ede (Izsák) kihallgatását.

Neumann Mariska.

Hétlőn először Neumann Mariskát, Neumann József 11 éves kis leányát hallgatta ki az elnök. Féltéken, elfogódottan, csendesesen mondja el a rémes éjszaka történetét, kijelenti, hogy egy Popescut, mint a kocsisat felismerte. Ezt a szemükbe is mondja.

Vallomása eltér a vizsgálóbíró előtt tett vallomásától. Nem esketik meg.

A mentő tanu.

Most következett az eddig egyedüli mentő tanu kihallgatása. A nevelőt *Friedmann Józsefné, Guttmann Zelmát* hallgatja ki a bíróság, kijelenti, hogy *Neumann Józsefné mindig gyűlölte Popescut.*

Majd a borzasztó büntény előadására került a sor. Hosszan, részletezve adja elő a véres éjszaka történetét, amint az már ismeretes. Szerinte Neumanné csak hajnalban mondta, hogy Popescu Aurélt és a kocsisát *Trippon Györgyöt* felismerte a három betörő közül.

Az ügyész ellenezte a megesketését, a bíróság azonban azt elrendelte.

A többi tanuk kihallgatása.

Azután *Rosenberg Salamonnét* hallgatták ki, Neumannék szomszédját.

Nagy lármát, kiabálást, jajgatást hallott Neumannék házából. Mikor segítségükre sietett, már nem talált ott senkit a tettesek közül. Neumann Józsefet véresen, megsebesítve találta. Ápolására sietett. Neumanné akkor mondta neki, hogy Popescu volt a tettes.

Neumann Lajos nem volt ott a büntett idején. Előtte való vasárnap ment el hazulról. Elmenés előtt kérdezte Popescut, hogy mikor érkezik vissza.

Az Isten marhája.

Fondac Flórét Neumanné kocsisát hallgatja ki a bíróság. A büntett idején fenn volt, épen szénát adott a lovaknak, csak akkor hallott a rémes esetről, mikor kijött az istállóba Neumann József véresen, a kezében egy széket tartott. A kocsmáros azt mondta:

— Kelj fel, nem látod, hogy Aurél és Mikuc ránk törtek!

Bement a kocsmába, az üzletbe, ahol mindenfelé szétszórta holmikat talált. Minden ajtó tárva-nyitva volt.

Elnök: A vizsgálóbíró kihallgatta s akkor azt mondta, hogy nem látott széket Neumann kezében.

Tanu: A vizsgálóbíró előtt is megvoltam ijedve, így nem tudtam mindent elmondani, mert azt mondta nekem, hogy *»Isten marhája vagyok.«*

Bizony nagy lázadságába is került a kihallgatása az elnöknek is, a tolmácsnak is, de legnagyobb kín volt magának a tanunak. Ugy lát-

szik nagyon nehezen működik az agyveleje, nem tetszett neki az egész dolog. Könnyebb is neki szénát hordani, mint itt felelgetni. Megis mondta hogy: hagyjanak nekem békét, ne faggassanak annyit.

De hiába, az elnököt nem tudta megindítani és nem hagyott neki békét, hanem tovább kérdezte: A vizsgálóbíró előtt nem mondta, hogy Neumann a jegyző és a kocsis nevét említette, különben akkor még maga se tudta.

Tanu: Nem tud már mit mondani, nem emlékszik rá, nagyon régen volt. Vallomására esküt tesz.

A tehenész fiu nem lényeges vallomása után, elnök a tárgyalás folytatását délutánra halasztotta.

Délután.

Sterba Szabolcs főerdész vallomása.

Kevésbé fontos vallomások után a főerdész Sterba Szabolcs kihallgatása következett.

Elmondja, hogy amikor értesült a betörésről kora reggel és Popescu nevét hallotta említeni, elment Neumannékhoz, bár különben nem szokott odajárni. — Ott kérdezősködött Neumannétől, hogy ki volt vajjon a tettes.

Neumanné egész határozottsággal állította, hogy Popescu volt, sőt meg is esküdött rá zsidóul: ugy segítse a jó Isten.

Ekkor jött Neumannékhoz Popescu Aurél. Ő elfordult tőle és nem fogott vele kezét. Mikor pedig Neumanné rátámadt Popescura, hogy te gyilkos, rabló, látni, hogy a jegyző *elpirul, nem szól egy szót sem, hanem hiszompolyog.* Ez a legteljesebb szavahihető vallomás rendkívül fontos az ügy tárgyalásánál. Annál is inkább, mert ennél a pontnál Popescunak a vizsgálóbíró előtt tett és a mostani vallomása nem egyezik, — amint már kihallgatása or is irtuk — itt nagyon igazodik. Legujabban ugyan azt állítja a jegyző, hogy tiltakozott.

Végül még *Neumannék cselédjét, Hercegyé* Évát hallgatják ki.

Akkor este ő fektet le a gutoljára a kocsmájától ő zárta be. Hamar elaludt, Neumanné jankijáltásaira ébredt fel, annyira megijedt, hogy leesett az ágyról, azután a lóca alá bujt. Nem is jött elő, csak akkor, mikor Neumanné és a nevelő kijöttek a konyhába jajgatva

Később, mikor az emberek odagyültek, akkor hallotta, hogy Neumanné a jegyzőt, Mikucot és talán Dobost említette.

Tőle is elloptak egy ruhaaljat.

Még Popescu Aurél intézett hozzá néhány kérdést.

Fél hat órakor ért véget a tanu kihallgatása. Elnök a tárgyalás folytatását másnap reggel 8 órára tűzte ki.

Szterényi és a talpfaszállítás. *Szterényi* József volt keresk. államtitkár ma a képviselőház indítványkönyvébe egy indítványt jegyzett be, mely szerint a képviselőház küldjön ki egy bizottságot a *talpfaszállítás aktáinak megvizsgálására.* Ez az indítvány Heltai Ferencnek legutóbbi előadói beszédére vonatkozik, melyet a keresk. tárcánál mondott.

Tavaszi ujdonságaim

CIPŐ, KALAP

és úri divatcikkekben megérkeztek

REICHARD áruháza

UJDONSÁGOK.

A király állapota.

Vasárnap este aggodalom keltő hírek terjedtek el Bécsben és Budapesten a király állapotáról. Oka ennek az volt, hogy *Neusser* bécsi tanárt Gödöllőre hívták s erről a *Neue Freie Presse* vasárnap este különkiadást adott s az erről szóló tudósítást a *Pester Lloyd* kifüggesztette a Dunaparton. Azonban — hála Istennek! — nincs komolyabb baj. Ime a félhivatalos jelentés:

A *Budapesti Tudósító* Gödöllőn tartózkodó munkatársának ma délben a következő kommunikét adták át a lapok számára:

Bécsben tegnap *Neusser* orvostanár udvari tanácsosnak gödöllői utjával kapcsolatosan nyugtalanító hírek terjedtek el ő Felsőge egészségi állapotáról. Illetékes helyről való értesülésünk szerint *Neusser* tanárnak régóta tervbe vett gödöllői utjához már csak azért sem lehet a legcsekélyebb nyugtalanító magyarázatot fűzni, mert minden külső körülmény azt bizonyítja, hogy ő Felsőge a legjobb egészségnek örvend.

Dr *Neusser* gödöllői utjának célja az, hogy megállapítsa a királynak gödöllői falusi levegőn való tartózkodása idejét és ennek kapcsán tanácsot adjon ő Felsőge nyári tartózkodásának további programjára. A király ma reggel öt órakor a kastély parkjába ment és félkilencig sétált. *Neusser* tanár tegnap délután érkezett Gödöllőre és még a délután folyamán megjelent ő Felsőgénél. *Neusser* tanár ezután dr *Kerzelle* megbeszélést folytatott és ma délben elutazott Bécsbe.

* **Keresztjárnapi körmenet.** A keresztjárnapi ájtatosságok holnap érnek véget. Tegnap, hétfőn, az első napi ájtatosságokon nagy számmal vettek részt a hívek s a katolikus iskolák növendékei, tanítói és tanáraik vezetése mellett. Az ünnepélyes körmenet, melyet *Belopotocsky* Kálmán v. b. t. t., felszentelt püspök vezetett, a székesegyházból a váradolasi templomba vonult, ahol *Belopotocsky* Kálmán felsz. püspök tartotta az ünnepélyes szent misét, *Szilágyi* József káplán pedig prédikált. Ma kedden, az ünnep második napján a váradolasi plébánia templomból a premontrai rend templomába vonul a körmenet s itt lesz az ünnepélyes szent mise és szent beszéd megtartva.

* **A csendőriszka építése.** A belügy-miniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy az orsz. m. kir. csendőriszka telkének ingyen átengedése és az építési költségek felfedezése tárgyában készült szerződés elfogadását jóváhagyta. Az építésre feleendő kölcsön törlesztési tervzetét azonban jóváhagyás végett fel kell terjeszteni hozzá. Megküldi egyben a miniszter Nagyvárad városához a csendőriszkolára, vonatkozólag *Vágó* József fővárosi építész által készített részletterveket, hogy a város műszaki szempontból tekintse meg s esetleges észrevételeiről tegyen jelentést.

* **A Bmke újabb gyűlése.** A Bihar megyei Magyar Közművelődési Egyesület legutóbbi határozata ellen, alakisági okok miatt fellebbezést adtak be, melynek alapján a polgármester-helyettes újabb határozat hozatalát rendelte el. Az újabb közgyűlés tárgysorozatá-

nak előkészítése végett vasárnap ülést tartott az igazgatóság *Rimler* Károly elnöke alatt. Az ülésen elhatározták, hogy előkészítik a rendes évi közgyűlés összehívását, amely majd véglegesen határoz az egyesület feloszlása és vagyonának hová fordítása ügyében.

* **Dr Hoványi Gyula felebbezése.** A május havi közgyűlésen Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága elfogadta a Nagyváradon felállítandó termokémiai intézettel kötött szerződést. A közgyűlésen dr *Hoványi Gyula* törvényhatósági bizottsági tag több pontját kifogásolta a szerződésnek, de a többség a szerződést változatlanul elfogadta. Dr *Hoványi Gyula* biz. tag a közgyűlés határozatát megfelebbezte. A felebbezésben kifejti, hogy a szerződés a vállalkozónak kizárólagos jogot ad o'ly vállalatra, mely ötven év alatt a város fejlődésével nagy jövedelmet érhet el s ezen jövedelem emelkedés nem fog egészében a város javára szolgálni, hanem a magán vállalkozónak jut. A vállalat életbelépését nem köztették a szabályrendelethez, amelyet el kell készíteni s így a még ismeretlen szabályzat esetleg nagy terheket ró a vállalkozóra. Az egész vállalat épületeivel 50 év után sem megy ingyen a város tulajdonába, pedig 50 év alatt a vállalkozó befektetett tőkéje, mint törlesztés kölcsön is teljesen megszűnik. A területet olcsón (négyeszméter 1 kor.) adta át a város, pedig Nagyvárad közterületben nem gazdag s ez a terület egy új városrész közepébe jut; államvasuti sínpár mellett lévén, nagy értékelkedést ér el bizonyára. A 30000 korona biztosítási összeg kevés. Végül kifogásolja a felebbezés, hogy a vállalat 20—30 év múlva sem kötelező, miszerint első berendezésű gépeit a technika vívmányainak megfelelő gépekkel cserélje ki, pedig 20—30—40 év nagy vívmányokkal ajándékozhatja meg az emberiséget. Ezek alapján kéri dr *Hoványi Gyula* biz. tag a közgyűlés határozatának feloldását a minisztertől.

* **Temetés.** Oriási közönség részvétele mellett vasárnap délután temették néhai *Plander* Sámuelné hült tetemét. A gyászszertartást *Imrik* S. Zoltán plébános végezte segédlettel. A virágokkal, koszorúkkal borított díszes ércoporsót a gyászoló férjen és rokonságon kívül előkelő közönség kísérte ki az olasz nagy temetőbe, ahol örök nyugalomra helyezték a széles körben ismert derék nő haló porait. Koszorúkat kűdtek a ravatalra a gyászoló családon kívül *Hanzly* József, *Kemenszkiék*, a *Fröhlich*-család, a *Teisz* család, *Schadeberg* Béla és családja, *Markutz* József és családja, *Szöke* Endre écs neje, öz. *Cservenka* Antalné, *Náday* Gézáné, *Máthé* István és neje, *Cservenka* Géza és családja, *Mokos* Sándor és családja, öz. *Náth* Jánosné. — A díszes temetést *Weiszlovits* Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Pályázatok katonaiskolákba.** Nagyvárad város katonai ügyosztálya részéről közhírré tétetik, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter ur által a m. kir. honvéd hadapródiskolákban az 1911 (1912) tanév kezdetén betöltendő helyekre, kibocsátott «Pályázati hirdetés» fenti ügyosztály (II. em. 31 sz.) szobájában a hivatalos órák alatt reggel fél 8 órától délután fél 2 óráig bárki által megtekinthető. Nagyvárad város katonai ügyosztálya részéről közhírré tétetik, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter ur által a cs. és kir. közös hadapródiskolában magyar honos ifjak részére fentartott és az 1911—12. iskolai év kezdetén betöltendő magyar állami alapítványi és tandíj-fizetéses helyekre kibocsátott pályázati hrdet-

ményt a feuti ügyosztály II. nm. 31. szám szobájában a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthető. Nagyvárad, 1911 május 10. *Elemér* Ferenc, tanácsnok.

* **Ejegyzés.** *Juba* Ferenc dunaszerdahelyi m. kir. állami állatorvos eljegyezte *Barabás* Ilonkát, *Barabás* Bélának, a *Huzella*-cég közbecsülésben álló üzletvezetőjének bájos és kedves leányát.

* **Baleset a hivatalban.** Tegnap a kora reggeli hivatalos órák alatt baleset történt az alispáni hivatalban. *Jámbor* József közigazgatás irattáros, a vármegye legrégebbi tisztviselője hirtelen rosszul lett és eszméletlenül bukkott le író asztala mellé. A beteghez azonnal orvost hívtak, s hosszabb kezelés után eszméletére térítették és a mentőkkel lakására szállították. *Jámbor* állapota súlyos.

* **Művészi matiné a tárlaton.** Eleven életet fog teremteni a képkiallítás az a matiné, amelyet csütörtök délelőtt 11 órakor rendez a két művész. A *Szigligeti* színház legszellemesebb művészei fognak szerepelni az inam kis színpadon. A nők közül *Szentgyörgyi* Márta és *Bikari* Böske lépnek föl, míg a férfiak közül *Gózon*, *Turányi* és *Kabos*. Külön kedves érdekesség lesz *Horváth* Micinek a bájos fiatal primadonnának száma. Modern költeményeket *Csák* Ica szaval. *Gulácsy* messze földről hozott meséket fog előadni (nakon-szipáni mesék.) A számok változatosak; ének, próza, költemény. *Várad* karmester zongorán kíséri az egyes számokat. Az érdeklődés és vételkedv csak fokozódik s a sikert semmi sem mutatja fényesebben, hogy *Gulácsy* több megrendelést kaptak portrait festésre. Erdei a napokban kezd hozzá *Száhlender* Károly arcképének megfestéséhez. A kiállítás reggel 9-től 1-ig és délután 3-tól 6-ig van nyitva. Belépődíj 50 fillér, azonban vasárnap és a matiné napján 1 korona.

* **A Püspökfürdő megnyitása** impozáns módon történt meg folyó hó 14-én, vasárnap délután. Tüzes nyári napsugár, hangos mardárdal, vig muzsikaszó, balzsamos illat, jókedv töltik be a levegőt s varázsolnak tündérligetet oda, ahol a hosszú tél alatt a csendesség ütötte fel taújáját s csak a *Pece* vize folydogált csendesen s a lótvirág várta már nehezen a kikeletet, hogy felvehesse pompás nyári öltözetét. A fürdő figyelmes és gondos bérője *Kernáts* János már akkorra mindent előkészített úgy, hogy a vendégek teljes kényelemben érezhessék magukat. Volt is népvándorlás olyan, amelyet nem láttak hamarosan az öreg lótvirágok s amire az öreg erdei fák is jóváhagyólag bólingatták évszázados koronáikat. Közel 1500-ra rugott a vendégek száma, ami egyaránt szólott a fürdő és a vendéglős országhírű nevének. Az ózondus és balzsamos tavaszi levegő, a kiváló hatású tükör és kádifürdők, az uszoda nem hiába csábította az embereket a Püspök-fürdőbe. Üdülés után a fehér asztalokhoz telepedett le a közönség, ahol a vendéglős kitűnő borai és *Dankó* Boldizsár Kálmán m.-pecskai zenekarának talp alá való nótái mellett késő éjjelig ünnepeiték a nagy napot, a Püspök-fürdő megnyitását.

* **A tulkai kanyaró járvány.** Pár héttel ezelőtt a Nagyszalontai Ujság nyomán egy fővárosi lap azt írta, hogy *Tulkán* a kanyaró járvány nap-nap után szedi áldozatait. A riasztó híradások nyomán a nagyszalontai főszolgabíró megtartotta a vizsgálatot s ekkor megállapították, hogy a járvány egész tartama alatt 45 gyermek betegedett meg. Ezek a megbetegedések sem egy időben voltak, s egyszerre nem is volt oly nagy a betegek száma, hogy amiatt az iskolát be kellett volna zárni. Az egész híradás tehát nem volt egyéb közönséges kacsnál, melyet a budapesti lap bizlalt meg.

* **A villamostelep felügyelő bizottság ülése.** Nagyvárad város villamostelepének felügyelő bizottsága holnap, szerdán, május 24-én délután 5 órakor a városházán ülést tart.

* **Trachoma Margitán.** A margitai főszolgabíró tegnap jelentést tett az alispánnak, hogy a margitai uradalomban a munkások között a körörcs trachomát állapított meg. Az eddigi betegek száma 19. A jelentés alapján szigorú vizsgálat indult meg annak megállapítása iránt, hogy mi az oka a veszedelmes szembaj fellépésének és tova terjedésének. A főorvos intézkedésére a betegeket gyógykezelés alá vetik, az uradalomban pedig fogatosították a megfelelő védintézkedéseket.

* **Könyvbarátok és könyvkedvelők figyelmébe!** Alólírott, több száz kötetre terjedő a legkülönfélébb szakokból álló díszes és jobbára értékes könyvgyűjteményemet akár összesen, akár egyenként olcsón eladom. Vevők jelentkezhetnek házamnál (Ujváros, Nyárfa-utca 10. szám) délelőtt 8—12 közt s velem személyesen értekezhetnek. **Szomolya István**, ny. főreálisk. tanár.

* **A lovasrendőr balesete.** Vasárnap délelőtt, a Bémer-tér és Rákóczy-ut sarkán súlyos baleset érte *Mezey* Mihály lovas-rendőrt. Lova a B—2. számú „automobil”-t megbokrosodott, ágaskodni kezdett. A rendőr egy ideig féken tudta tartani a lovat, de az egy újabb autótülköléstől ismét megugrott s kivetette gazdáját a nyeregből. A lovasrendőr egyik lába beakadt a kengyelvasba s a száguldó paripa több, mint 50 méter távolságra vonszolta maga után a szerencsétlen embert. A lovat *Balogh* Lajos rendőr elfogta s a Rákóczy-uton sétáló dr *Weisz* Márton és dr *Altmann* Jakab első segélyben részesítették a sérültet. Pár perc múlva megérkeztek a mentők és *Mezeyt* hazaszállították lakására. Sérülése husz napon belül gyógyul.

* **Oroszországnak nem kellene a cigányok.** Legutóbb egy csapat magyar cigány által Oroszországban elkövetett tömeges rablás, gyilkolás, betörés és lopás miatt az orosz kormány rendeletet adott ki, melynek értelmében a határon még az esetben sem bocsátanak át cigányokat, ha azok rendes utlevéllel rendelkeznek. Ennek folytán tegnap a belügyminiszter körrendeletet adott ki, melyben meghagyja az összes hatóságoknak, hogy cigányok részére egyáltalán ne adjanak ki utlevelet.

* **Halálozás.** *Buzás* József régebben b. e. Schlauch bibornok huszárje, utóbb a muzeum szolgálja, hosszas szenvedés után tegnap reggel elhunyt. Temetése holnap délután lesz.

* **Szerencsétlenség a homoktégla-gyárban.** Súlyos baleset érte tegnap délelőtt *Zakar* Lajos 61 éves ácssegédet, a vasuti fűtőházzal szemben épülő homoktégla-gyárban. *Zakar* az épület emeletén dolgozott s az állás egyik deszkája lába alatt megcsuszott és a szerencsétlen ember lezuhant. A súlyosan sérült ácssegédet a mentők a biharmegyei köz-kórházba szállították. Balesetét a sérült maga is saját vigyázatlanságának tudja be.

* **Életunt cseléd.** *Nagy* Erzsébet 20 éves cselédeleány tegnap reggel öngyilkossági szándékból marólugot ivott. Súlyos sérüléseivel a biharmegyei köz-kórházba szállították a mentők. Kihallgatása alkalmával előadta, hogy az öngyilkosságot azért követte el, mert gazdája góromba volt hozzá. A rendőrség a nyomozást megindította. Sérült sérülése súlyos ugyan, de nem életveszélyes.

* **A sarkadi országos vásár.** A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter megengedte, hogy a Biharvármegye területéhez tartozó Sarkad községben az 1911 évi június hó harmadikára és negyedikére eső országos kirakodó és állatvásár ez évben kivételesen június hó harmadikán tartassék meg.

* **Elveszett vasárnap** az Orsolyák templomában egy ezüst görbe fogantyúju esernyő. Megtalálójá sziveskedjék az Uri-utca 3. szám házmesterének átadni.

x **Szülők figyelmébe!** Jól tanuló fiúknak a legnagyobb örömet azzal szerzünk, ha egy jó lövő flóbert-puskát veszünk. Hogyha jót és olcsót akarunk venni, úgy azt csak LADÁNYI JÓZSEF puska-művesnél Rákóczi-út, Moskovits-palota lehet kapni, mert nem mindegy hogy az csak flóbert legyen, mert a legtöbb szerencsétlenség a rossz és megbízhatatlan fegyverrel történik, ma már olyan egyének is árusítanak fegyvert, akik ahoz nem értenek, mert gramofon, pipa és tollhoz a fegyver nem való. M. kir. lőporáruda. Telefon szám 269.

x **A fűzőipar terén** a Rosenzweig Róza cég érte el a legnagyobb recordot, amennyiben új találmányai által országunkban a legelső helyre emelkedett. A cég által legújabbán főtallalt nádrágafűző erősebb hölgyeknek nélkülözhetetlen.

Költözők figyelmébe!

Ha venni akarunk!

Szönyeget függönyt ágyterítőt, — menjünk

Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám, hol június 1-ig feltűnő olcsón lesznek elárusítva. Napernyők, pongyolák, grenadinok, angol zefirekben nagy occassió!

x **Álmatlanság ellen** a »Certus« a legjobb, mert nemcsak a polskát, de a petéket is megöli. Angol készítmény 80 fillér. Kapható: az Újvárosi drogueriában.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK
cég alatt.

Kiváló jóságú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserepkályhák
állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközölhetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Ováry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utódai).

Csengeri-utca 27. szám.

x **Stern a villamos** a javított dr. Just Wolfram égőket (hisz már más nem is létezik) 20 gyertyától 50 gyertyáig szombat esti fél 7 órától vasárnap délelőtt 10 óráig Korona 2.50-ért árusítja, nagyobb vételnél engedmény. Elvállal szakmájához tartozó mindennemű villamos világítási, villamos jelző csengő, telefon és villámhárító munkákat a legolcsóbb áron. Bémer-tér. Telefon 556.

Ifj. Rimanóczy Kálmán

műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és

Smyrna ujdonsága-

imra felhivom figyel-

müket. Okvetlen néz-

:: zék meg. ::

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

x Néhai főtisztelendő **Makutz Ernő** theol. könyvtárát míg a készlet tart olcsón kiárusítom. Benkő A könyvkeres. Rákóczi-ut 10

Legelegánsabb és

:: legmodernebb ::

fényképek

külföldi tanulmányok és ta-

:-; pasztaatok alapján ::

Molnár Jenő

(Inianek utóda) műtermében.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én áthelyezi

míg az építkezés tart Nagy-

várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits

házba, az Orsolya zárda templomával

:: szemben. ::

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája

Nagyvárad, Lévy-palota,

Ezredévi emlék tér sarok.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerli butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek

358

Tisztelettel
Czapfalvi József.

Tudatom a n. é. közönséget, hogy a volt

Ifj. KOHN SÁMUEL-féle

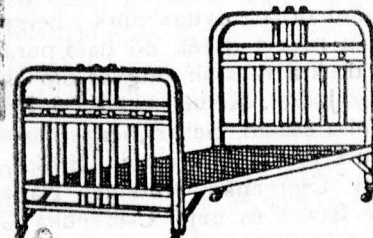
üzletben meglevő árukat még csak

e hó végéig árusítom.

Tovább eladók is akár egészben, akár cikkszerinti partikban előnyösen vehetnek!

FLEGMAN.

Vas és rezbutor

gyári raktári

Szakrényagy 3 matracca 19 korona

Sodrenybet 10 korona

Rézkarmiss 5 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca

10 sz. Telefon 636.

Tanuló fizetéssel felvétetik.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Kedden: Anatol. (A Góth-pár vendégfelléptével.)

Szerdán: Vigyázz a nőre. (A Góth-pár vendégfelléptével.)

Csütörtökön: (Buridán számára.)
Pénteken: Luxemburg grófja. (Károlyi
Leonával címszerepben.)
Szombaton: Czigányszerelem. (25-ik jubilé-
ris előadása.)
Vasárnap: Vig özvegy.

Anatol.

Ugy is címezhetnők: egy aszfaltbetyár élete. Anatol típusa a nagyvárosi garszonnak, aki számtalan órának leszakítja virágát, ezer apró liaison után végre kissé letörve, s erősen megkopaszodva az utolsó, vagy talán még nem is utolsó barátjának varázsa alól kiszakítja magát, menekül az oltár elé, az esküvőre. Ez már az ötödik felvonásban történik, s ezután végleg legördül a függöny. Nagyon helyesen, mert a vigjátéknak czel vége van, ami ezután következik, az így eltöltött fiatalság után következő házasság már nem lehet vigjáték, hanem tragédia. Igazán tipust állít elénk Anatol, még pedig nem is ellenszenves alakban, mert Anatol alapjában jószívű, sőt légszívű, hogy ugymondjam, becsületes gazember. Ő mindig szereti azt, akit szeret s hiszi, hogy viszontszeretik. Persze, ebben csalódnia is kell, de a csalódások nem törlik meg, folytatja, ahol kezdte.

A darab elég szellemes, de néhol ellaposodik s általában nem valami remekmű, csak a *Góthék* művészete teszi igazán érdekessé. Góth remekül játssza Anatol szerpét. Folytonosan színpadon van s folyton érdeklődésben és derűtségben tartja a közönséget. Góthnének kis szerep jutott, az utolsó felvonásban ő adja az utolsó imádatot, de azt azután nagyszerűen adja. Kivülök nagy sikere volt Szentgyörgynek egy másik liebling szerepében, míg Etsynek, Hunyadinának és Asszonyinának kevésbé hálás szerepek jutottak. Turányi a jóbarát Max szerepében eléggé szintelen volt. —6.

Igazságszolgáltatás.

§ Achim ügy a nagyvárosi táblán. A nagyvárosi táblán tegnap tárgyalták Achim L. András gyilkosainak ügyét. A békésgyulai törvényszék vádpanácsa tudvalevőleg felfolyamodás folytán a nagyvárosi táblához tette át az ügyet. A tábla a gyulai vádpanács határozatát helybenhagyta s így Zsilinszky Gábor továbbra is fogva marad.

NYILTTÉR.

REISZ MIKSA
butorgyára

Nagyvárad,

Rákóczi-út 14.

szám alatt

(„APOLLÓ” mellett).

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddal nélkül is készít **kitünő hirt** **nevű**

Fogműtermében

Özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

IRODALOM.

Az *Élet* 21-ik száma a következő tartalommal jelent meg: Vasárnapi levél Karácson Imre. Ossian. Yolland. Arthur dr. Rab Bálint. (Költ.) Gróf István, Achim halála Sétáló, Quarnepó Est. (Költ.) Lányi Sarolta, Seleme, (Regény) Orbán Dezső. Mohammed Ben-Khur, Legioner. A Király díj, Föltámadás után. (Költ.) Juhász Gyula, Képfaragó. Havadi Barnabás. Furcsa, Nagy Hajó, (Költ.) Finta Sándor, Csütörtök ur. (Regény.) Chasterton-Hévey. A tolvaj, Közigazgatási bejárás, Janeiro. Könyvek, Zene, Mozgóképek, Szerkesztői üzenetek. Az *Élet* s szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VII. Damjanich-utca 50. szám alatt van.

TÁVIRATOK.

Bánffy nagybeteg.

Budapest, május 22.

Hetek óta fekszik súlyos betegen báró Bánffy Dezső. Az állapota javult az utolsó napokban s már remélni lehetett, hogy felgyógyul. Tegnap azonban a nagybeteg államférfiu tüdőgyulladásba esett, ami ismét annyira súlyossá tette az állapotát, hogy a legrosszabbtól kell tartani.

Lapzártakor azt az értesítést vesszük, hogy ma délben a lakásán dr. Jendrassik egyetemi tanár és dr. Tihanyi Mór konziliumot tartottak és baloldali tüdőgyulladást konstataáltak. Állapota a legnagyobb fokban aggasztó.

A véderőreform

Budapest, május 22.

(Saját tudósítónktól.) Héderváry a katonai véderőreform javaslatot ma terjeszti a Ház elé. A javaslat ismételtén ma megjelenik az osztrák lapokban is.

A bankszabadalom meghosszabbítása.

Bécs, május 22.

(Saját tud.) A két kormány között megállapodás jött létre a bankszabadalom meghosszabbítására vonatkozólag. A meghosszabbítás októberig szól. Az újabb

meghosszabbításra az osztrák okul, hogy az osztrák kormány nem tudott elkészíteni a javaslatát.

Óriási katasztrófa Oroszországban

Moszkva, május 22.

(Saját tud.) Karsig mellett folyó repülőversenyen ma óriási katasztrófa történt. Egy aviatikus, aki már háromszor repülte körül a páholyt harmadik körnél a közönség közé zuhant. Hat ember szörnyet halt, 140 megsebesült.

Achim hagyatékát meglopták.

Békéscsaba, május 22.

(Saját tudósítónktól.) Achim L. András hagyatékát hir szerint meglopták. A lopásról tegnap szerzett tudomást a közönség. A hagyaték leltározásánál kiderült, hogy Achimnak egy 86000 koronás kötlevele eltűnt több más értékpapírral együtt.

KÖZGAZDASÁG.

Erős dér volt. Különösen vasárnap este annyira lehült a levegő, hogy tartani lehetett a fagytól. Ez ugyan nem következett be szerencsére, de mégis kárt okozott a hideg. A mezőkön, szabadabb helyeken hirtelen virradóra erős dér volt, amely a gyengébb növényzetet, különösen a paszulyt, tönkretette. Tegnap megennyhült némileg a levegő, de azért tartani lehet a fagytól. A gazdák szívszorogva várják, mit hoz Orbán napja.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A Budapesti gabonatőzsdén tegnap a készáru lényegesen lanyhább, míg a határidőben a beérkezett fagy kár hírekre az irányzat szilárdabb volt.

Határidők zarálatata:

Májusi buza	— — — —	12.12
Októberi buza	— — — —	11.35
Októberi rozs	— — — —	9.44
Októberi zab	— — — —	7.71
Májusi tengeri	— — — —	6.39
Juliusi tengeri	— — — —	6.54
Augusztusi tengeri	— — — —	6.65
Augusztusi repce	— — — —	14.15

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyvárosi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	815.25
Osztrák hitelrészvény	— —	644.25
Jelzálogbank	— —	476.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	564.—
Osztrák államvasut részvény	— —	753.50
Közuti vasut	— —	734.—
Rimamurányi vasmű	— —	682.—
Városi vasut	— —	389.—
Beocsini cement	— —	—.—
Magyar bank és keresk. r. t.	— —	740.50
Salgótarjáni kőszén	— —	655.—

A szerkesztésért felelős:

D. VOCSKIOS GYULA

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi takarékpénztár részvénytársaság Nagyváradon.

Felhívás elővételi jog gyakorlására

A »Biharmegyei kereskedelmi ipar és terményhitelbank« és a »Központi takarékpénztár rt.« egyesülése alkalmából a Biharmegyei bank részvényeseinek az igazgatóság azt az előnyt biztosította, hogy az Egyesült intézet újonnan kibocsátandó 8000 drb részvényéből 1000 darabra az elővételi jog csak a Biharmegyei bank részvényeseinek

tartatott fenn, míg a fenmaradt 7000 drb. új kibocsátású részvényre az elővételi jog az Egyesült intézet összes részvényeseit illeti meg a külön felhívásban részletezett módokat szerint.

A fenti 1000 drb. részvényre a Biharmegyei bank részvényesei az elővételi jogot folyó hó végig gyakorolhatják olyképp, hogy minden 3 darab Biharmegyei bank részvény után 1 drb új kibocsátású Egyesült intézetbeli részvényt vehetnek át K 470 árban, melyből K 70, — az elővételi jog gyakorlása alkalmából, a további K 400 ez év december 15-ig befizetendő.

Önként értendő, hogy ezen külön kedvezmény

nem érinti a Biharmegyei bank részvényeseit, ezen felül megillető azt a jogát, hogy a külön felhívásban részletezett módokat szerint minden 3 darab Biharmegyei bank régi részvény után 2 drb. Egyesült intézetbeli új kibocsátású részvényt ugyancsak K 470 árban jegyezhesse meg, hogy végeredményben minden 3 drb Biharmegyei bank részvény után 3 drb új kibocsátású Egyesült Biharmegyei Bank és Központi takarékpénztár részvényre gyakorolható az elővételi jog.

Nagyvárad, 1911. május hó 5-én.

328

Az igazgatóság.

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10.—	1250	1450	17.—

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	360	480	560

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.

Modern konyhaberendezések zománcozott és Alumínium edényekből.

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különleges ségek vaskereskedésében.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	38 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 » francia szájviz	25 »	1 téglgy Margit krém	40 »	1 Gillette utánzatú borotva készülő	1 » 50 »
1 » száj szagtalanító	50 »	1 » Diana krém	65 »	1 valódi serte hajkefe	70 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »	1 drb Dianna szappan	65 »	1 dublé bajszkefe	20 »
8 » Thymol »	20 »	1 dob Lickner puder	38 »	1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 » Stomatín »	20 »	1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »	1 körömkéfe	05 »
1 » téglgy Odontin fogpaszta	55 »	1 üveg amerikai petrol	50 »	1 surolókefe óriási	20 »
1 drb Odontin betét	35 »	1 » Enke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »	1 surolókefe kisebb	10 »
1 üveg Picavan	98 »	1 fekete champos	12 »	12 drb Royal angol cipő krém	96 »
1 üveg Bay Rum	35 »	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » Jera viollette brillantín	30 »	3 drb francia ibolya szappan	50 »	1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » francia brillantín	15, 22, 35 »	1 » Kielhauser ibolya glicerín szappan	28 »	1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 » folyékony brillantín	50 »	1 » Speick szappan	28 »	1 mtr vörös gumicső	60 »
1 » valódi dió olaj	15 »	1 » Windsor szappan	38 »	Egynegyed Ko Brunz watta	35 »
1 » » » kivonat	75 »	1 tubus kaloderma	28 »		
1 drb bajszkötő	15, 20 35 »	1 » Beloderma kézfinomító	20 »		
		1 üvegtéglgy tejcrém	20 »		

Gunmi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

MEGNYILT a PÜSPÖKFÜRDŐ!

Magyar-Pécskai Dankó Boldizsár Kálmán kitűnő zenekara közreműködésével május hó 1-én a nagyközönség számára.

A fürdő híres gyógyvize a legkülönbözőbb betegségekben bámulatós gyógyulást idéz elő. Vonatközlekedés naponta ötször, a nagyvárad állomásról. A vendéglőben kitűnő konyha és pince. — A szállodában teljes kényelem. Mérsékelt árak. — A fürdőben újonnan berendezett nagyszabású uszoda. — Fürdővonatok a mai naptól kezdve közlekednek. Minél számosabb látogatást kér

Kernáts János, fürdőbérő.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-
— mesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodában szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
„NEMZETI“
szálloda, vendéglő és kávéház bérloje.

Meghívó.

A Szent László nyomda részvénytár-
saság 1911. évi június hó 7-én, szerdán
délután hat órakor, a nagyvárad. Kath. Kör
könyvtárhelyiségében tartja

évi rendes közgyűlését,

melyre a t. részvényeseket meghívja az igaz-
gatóság.

A gyűlés tárgyai :

1. Az 1910. évi zárszámadás.
2. Az igazgatóság jelentése az 1910. üzletéről.
3. A felügyelő-bizottság jelentése a mérleg vizs-
gálatáról.
4. Öt igazgató választása három évre.
5. Három felügyelő és egy póttag választása
három évre.

349

Tölgy és bükkfa Parkéták

a legkiválóbb minőségben
lerakással, vagy anélkül

az egyesült parkétgyárak
részvénytársaság képviselő-
ben legelőnyösebben beszerezhetők :

WEISZ LAJOS

keresk. és műszaki iroda

Szacsвай-utca 81.

Telefon 323.

Uj! Alapított 1890. Uj!

Uj találmány! Nadrágfűző!

Valódi eredeti modellek és halcsont-
nélküli nyári fűző kizárólagosan

ROSENZWEIG RÓZA

mellfűző szalonjában kapható az uj gyár-
helyiségében, Szalárdi-utca 9. szám.
Pannónia és Emke között

Telefon 632.

Arjegyzék ingyen s bérmentve. Próbaküldemények bárhova.

Uj!

Uj!

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék **megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mnde memű **izzólámpa különlegességek, fény-
ké p é s z i á m p á k** ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

írlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

csillár-raktárunkat
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanotti állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bőví-
sítését, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Bumbera István

== papi- és polgári szabó ==
NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Köz-
ponti takarékpénztár részvénytársaság Nagyvárad.

Felhívás elővételi jog gyakorlásra.

Folyó év május hó 4-én megtartott közgyűlésen
hozott határozattal a Biharmegyei kereskedelmi, ipar
és terményhitelbank és a Központi takarékpénztár rt.
»Egyesült Biharmegyei kereskedelmi bank és Köz-
ponti takarékpénztár rt.« cég alatt fuzionált; ugyan-
ezen közgyűlés 8000 drb 400 korona n. é. uj rész-
vény kibocsátásával intézetünk alaptőkéjének 5.600.000
koronáról

**Nyolc millió nyolcszázézer koronára
leendő felemelését**

határozta el.

Ezen 8000 drb uj részvényből 1000 drb a Bi-
harmegyei kereskedelmi, ipar és terményhitelbank rész-
vényesek részére 470 korona árban fix átengedtetett,
míg a többi 7000 drb részvény átvételére az Egye-
sült Biharmegyei kereskedelmi bank és Központi taka-
rékpénztár r. t. részvényeseinek biztosított az elő-
vételi jog, minden 2 drb Egyesült Biharmegyei keres-
kedelmi bank és Központi takarékpénztár r. t. rész-
vény után egy drb uj részvényre a közgyűlés által
megállapított 470 korona árban.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t.
részvényeseinket, hogy az uj részvényekre **elővételi
jogukat bezárólag folyó év május hó
31 ig gyakorolják.** Minthogy pedig a Bihar-
megyei kereskedelmi, ipar és terményhitelbank és a
Központi takarékpénztár r. t. részvényeinek kicserélése
csak később fog megtörténni, így az elővételi jog gya-
korlására vonatkozó lebélyegzés végett a régi Bihar-
megyei kereskedelmi, ipar és terményhitelbank, illetve
a régi Központi takarékpénztár r. t. részvényei mu-
tatandók be. Így minden 3 drb bankrészvény után
(4 Egyesültnek felelven meg) 2 drb uj részvényre és
2 drb Központi takarékpénztár részvény után egy uj
részvényre van elővételi jog fentartva.

Az elővételi jog gyakorlása intézetünk Bémer-
téri, avagy Nagyteleki-utcai pénztáránál teljesíthető.
Az elővételi jog folyó hó 31-én megszűnik.

A befizetések 1911. december 15-ig tetszés
szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi
jog gyakorlásakor részvényenként 70 korona fizetendő.

Az uj részvények 1912. évtől kezdve részesülnek
az üzleti haszonban, míg a folyó évre a befizetések
után 5 százalék kamatot térítünk meg.

A közgyűlés által meghatározott 470 korona
vételárból 400 korona az alaptőkét illeti, míg a 70
koronából a költségek levonatnak és a maradvány a
rendes tartalékalaphoz csatolatik.

A 470 korona vételárban benfoglaltatik a kiál-
litási díj és bélyegilleték is.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak
ki, amelyek ellenében — az igazgatóság által meg-
állapítandó időben az eredeti részvények ki fognak
szolgáltatni.

Az uj részvények befizetésére vonatkozólag ér-
vényben maradnak alapszabályaink 10. §-ának a
késedelmes befizetésére vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1911. május hó 5-én.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és
Központi Tkpr R.-t Igazgatósága.

327

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Őssi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárműket és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótallók.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.

192

Na gyvárad város tanácsának árverési köldöttségétől.

7437—1911. szám.

Arlejtési hirdetemény.

A város tanácsától 7437—911. sz. a nyert megbízás folytán a Nagyvárad város tulajdonát képező „Vilmos főherceg laktanya“ kibővítési munkálatainak vállalatba adása céljából folyó év június hó 10. napján d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkálatok a következők:

1. Uj egy emeletes melléképület építése,
2. törzsistálló építése,
3. uj gyanus beteg ló- és pótló istálló építése,
4. löveg és szekérszín,
5. A felszerelési raktár kibővítése,
6. Nehéz beteg ló istálló kibővítése,
7. Uj lófelszerelési raktár építése,
8. Jármű szín-épület kibővítése,
9. Uj löveg és szekérszín építése,
10. A tisztii laképület átalakítása,
11. A legénységi két épület padlásában levő alosztály raktárak átalakítása.
12. Udvari csatornázás,
13. Különbféle munkák: hamu- és trágyatartók, szivattyus kutak, téglafal kerítés, köröskő, csepegő járdák, kavicsolások stb.

Bánatpénzül 250.000 koronáig ez ajánlati összeg 5 százaléka ezen felüli összeg után 2 százaléka teendő le a város házipénztárába.

A bánatpénz készpénzben, vagy óvadék-képes értékpapirokban tehető le.

A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta, vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolatai csatolandó az ajánlathoz.

Ajánlatok csak írásban alulirott köldöttségi elnök kezéhez 1911 évi június hó 10. napjának d. e. 10 órájáig adhatók be. Az ajánlatok a nyilvános árlejtésben fognak felbontatni.

Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

Ajánlat csakis egységárak megjelölése mellett tehető, ebből a célból a város ártetelekkel ki nem töltött költségvetéseket bocsát a pályázók rendelkezésére, vagyis az ajánlattevőknek maguknak kell azon egységi árakat kitüntetni, melyek mellett a munkálatok végrehajtását kötelezik.

A fenti vállalatra vonatkozó általános és részletes feltételek, ártetelekkel ki nem töltött költségvetések és tervek a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és a feltételek és költségvetések 10 koronáért megszerezhetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan

kitenni köteles, hogy jelen hirdeteményt, az árlejtési feltételeket ártetelekkel ki nem töltött költségvetéseket és terveket ösméri és azokat magára kötelezőknek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok és magyar honos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező.

Ajánlatot ugy az összes munkálatokra mint az egyes munkanemekre lehet tenni. Munkanemenkénti ajánlatok azonban csakis összesítetten tehető, az egyes épületekre munkanem szerinti ajánlatot tenni nem szabad, illetve ily atánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett a végleges döntés megtörténik ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Ama pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon keresk. és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Nagyvárad, 1911. május hó 19.

Komlóssy József,

tanácsnok mint az árverési
köldöttség elnöke.

847

**MEGELOZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPOGYAR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5 SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, víz hőfoka 5 ° Celsus. Gyógyavallat fürdő alakjában, csúz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknek, idült méh és petefészkek gyulladások, méh-hurut, medenc béli ejtiszóvetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbanálmaknál, makacs székrekedésknél, máj és epehólyag betegségeknek, sárgaság és epekőveknél, megiepő gyógyhatás. Tükör, kad. mór, szén-av és iszap furdők. Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 350 kenyelmes lakó szoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap-arak, elsőrendű cigányzene, vasárnaponként katonazene, tennis-pálya, gondozott setau-ak 200 hold-as park. Május 1-től 16 vo at közlekedik naponla. — Posta, távirtda, interurbán tel-fo. — Curtaxe és zenedij nlncs. Prospektust küld az igazgatóság.

842